

- b Květy nejsou v obrysu srdčité, vnější korunní lístky nestejně: hor. s ostruhou, dol. bez ostruhy; pod každým květem jen listen, listénce chybějí 3
- 3a Listeny vejčité nebo široce klínovité, delší než květní i plodní stopky; květy lila až nachové, řidčeji bílé nebo žlutobílé, ostruha válcovitá, zděli nebo delší než ostatní část koruny; rostliny s podzemní ± kulovitou hlízou. Doba květu III—IV (—V) 2. *Corydalis*
- b Listeny kopinaté až čárkovitě kopinaté, kratší než květní i plodní stopky; květy zlatožluté, ostruha vakovitá, mnohem kratší než ostatní část koruny; rostliny s krátkým uzlinatým oddenkem. Doba květu V—IX (—X) 3. *Pseudofumaria*

1. *Dicentra* BERNH. — srdcovka

Dicentra BERNHARDI Linnaea 8: 457, 1833, nom. cons.

Vytrvalé byliny. Květy bisymetrické, zploštělé; vnější korunní lístky stejné, polosrdčité, na bázi vakovité, na vrcholu protažené v nazpět ohnutou ostruhu, vnitřní žlábkovité, z květu vyčnívající. Plod dvouchlopňová mnohosemenná tobolka. — Asi 15 druhů rozšířených ve v. Asii a Severní Americe.

1. *Dicentra spectabilis* (L.) LEMAIRE — srdcovka nádherná Tab. 103/1

Dicentra spectabilis (LINNAEUS) LEMAIRE Fl. Serres Jard. Eur. 3: tab. 258, 1847. — Syn.: *Fumaria spectabilis* L. Sp. Pl. 699, 1753.

Lodyha (30—) 40—90 cm vys., přímá, lysá, sivozelená nebo načervenalá. Listy 2—3 × trojčetné, řapíkaté, lysé; lístky obvejčité, krátce řapíkaté, laločnatě zubaté, na rubu sivozelené. Hrozny jednostranné, ± převislé, 15—25 cm dl., (5—) 7—12 (—15) květů; květy na tenkých stopkách nicí. Vnější korunní lístky 25 mm dl., 10 mm šir., polosrdčité, na bázi vakovité, s na-

zpět ohnutou ostruhou, červeně růžové, vz. bílé, vnitřní žlábkovité, z květu vyčnívající. Tobolka v obrysu kopinatě vejčitá. V—VI. Hkf.

$2n = 16$ (extra fines)

Poměrně často pěstovaná jako zahradní okrasná trvalka; původem z v. Asie (Čína, Japonsko).

Poznámka: Mnohem vzácněji se pro ozdobu pěstuje *Dicentra eximia* (KER-GAWLER) TORREY, srdcovka drobnokvětá, vyznačující se 30—35 cm vys. lodyhou a sytě růžovými, v obrysu podlouhle srdčitými, 17—22 mm dl., 6—9 mm šir. květy ve víceméně převislých chudokvětých latách. Pochází ze Severní Ameriky.

2. *Corydalis* DC. — dymnivka

Corydalis De CANDOLLE in LAMARCK et De CANDOLLE Fl. Franç., ed. 3, 4: 637, 1805 (non MED. nec VENT.), nom. cons. — Syn.: *Fumaria* L. Sp. Pl. 700, 1753 p. p. min. — *Pistolochia* BERNH. Syst. Verz. Erfurt 57, 1800. — *Bulbocapnos* BERNH. Linnaea 8: 15, 1824.

Lit.: POELLNITZ K. (1938): Zur Kenntnis von *Corydalis* § *Pes gallinaceus* Irmisch. Repert. Spec. Nov. Regni Veg. 44: 154—157. — RYBERG M. (1955): A taxonomical survey of the genus *Corydalis* Ventenat, with reference to cultivated species. Acta Horti Bergiani 17/5: 115—175. — RYBERG M. (1960): A morphological study of *Corydalis nobilis*, *C. cava*, *C. solida* and some allied species, with special reference to their underground organs. Acta Horti Bergiani 19/2: 15—119. — SMEJKAL M. (1984): Rod *Corydalis* s. l. (Fumariaceae) v Českých zemích. Pr. z Oboru Bot. Zool. 1980—1983: 35—46.

Vytrvalé, lysé byliny s podzemními kulovitými hlízami a většinou jednoduchými lodyhami. Lodyžní listy 2—5, v obrysu trojúhelníkovité, 2—3 × trojčetné, dlouze řapíkaté. Květy příčně souměrné, v koncových hroznech (řidčeji i v hroznu vyrůstajícím v úžlabí přízemní žlabovité šupiny), listeny vejčité nebo klínovité až široce klínovité, delší než květní i plodní stopky. Kališní lístky 2, brzy opadavé; korunní lístky 4, vnitřní stejné, vnější nestejně; hor. s dlouhou válcovitou ostruhou, dol. bez ostruhy, oba vpředu s rozšířeným, ± ohrnutým okrajem. Plod jednopouzdrá, dvouchlopňová tobolka podobná šešuli; čnělka za zralosti vytrvalá. Semena kulovitě ledvinovitá, hladká, lesklá, černá, s velkým bělavým masíčkem; embryo s 1 dělohou. — Asi 80 druhů v mírném pásmu Eurasie, s těžištěm rozšíření ve stř. a v. Asii. — Entomogam. Alogam. Myrmekochor.

Poznámka: Všechny druhy obsahují řadu význačných alkaloidů, např. bulbokapnin, protopin aj.

- 1a Listeny, v jejichž úžlabí vyrůstají květy, kopinatě až široce vejčité, celokrajné 2
- b Listeny, v jejichž úžlabí vyrůstají květy, široce klínovité, dlanitolaločné až dlanitodílné 3
- 2a Květy 18—28 mm dl., hrozen (5—) 8—20 květů, i za plodu přímý. Lodyha 10—35 (—50) cm vys., při bázi bez nezelené žlabovité šupiny; hlíza dutá 1. *C. cava*

- b Květy 10—15 mm dl., hrozen 1—5 (—8)květý, za plodu převislý. Lodyha 5—20 (—25) cm vys., při bázi s nezelenou žlabovitou šupinou (v jejímž úžlabí je často sterilní nebo květonosná větev); hlíza plná **2. *C. intermedia***
- 3a Hrozen i za plodu přímý, (3—) 7—22 (—26)květý, květy (15—) 17—22 (—25) mm dl.; stopky dol. květů a plodů 5—15 (—17) mm dl., zděli plodů nebo nanejvýš o $\frac{1}{3}$ kratší **4. *C. solida***
- b Hrozen po odkvětu a za plodu \pm převislý, (1—) 3—6 (—15)květý, květy 12—15 (—17) mm dl.; stopky dol. květů a plodů nanejvýš 5 (—6) mm dl., (3—) 4—7 \times kratší než plody **3. *C. pumila***

**1. *Corydalis cava* (L.) SCHWEIGG. et KOERTE —
dymnivka dutá Tab. 101/2**

Corydalis cava (LINNAEUS) SCHWEIGGER et KOERTE Fl. Er-lang. 2: 44, 1811. — Syn.: *Fumaria bulbosa* α *cava* L. Sp. Pl. 699, 1753. — *F. cava* (L.) MILL. Gard. Dict., ed. 8, no 7, 1768. — *Pistolochia cava* (L.) BERNH. Syst. Verz. Erfurt 57, 1800. — *Corydalis tuberosa* DC. in LAM. et DC. Fl. Franç., ed. 3, 4: 637, 1805.

Exsikáty: DOMIN et KRAJINA Fl. Českoslov. Exs., no 253, 254. — Fl. Česosl. Exs., no 9. — Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 215/I, II, III, IV. — PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 1423. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 74, 75. — Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 2073. — Fl. Hung. Exs., no 174/I, II.

Podzemní hlíza velká, dutá, s kořinky na celém povrchu. Lodyha přímá, 10—35 (—50) cm vys., jednoduchá, často hnědočerveně naběhlá, při bázi bez šupinovitěho žlábkovitěho listenu. Lodyžní listy 2 (—3), dlouze řapíkaté, v obrysu široce trojúhelníkovité, 2 \times trojčetné, modravě zelené; listky klínovitě obvejčité, s různě hluboko laločnými až členěnými, obvejčitými nebo obkopinatými, vpředu tupými nebo \pm špičatými úkrojky. Hrozen (5—) 8—20květý, lodyžní listy značně přečnívající, i za plodu přímý; listeny vejčité nebo skoro eliptické, celokrajné, většinou sivomodře naběhlé. Květy 18—28 mm dl., lila nachové, bílé, žlutobílé, řidčeji růžové, tmavomodré nebo hnědavě nachové; přední okraj hor. korunního lístku nahoru, dol. dolů ohnutý, oba vpředu s výkrojkem; ostruha rovnovážná nebo šikmo dolů sehnutá, na konci \pm pravouhle dolů ohnutá; čnělka na bázi rovná. Tobolky v obrysu podlouhle kopinaté, nicí, (17—) 20—25 mm dl., zúžené v přímý zobánek; stopky dol. plodů (3—) 4—7 (—10) mm dl. Semena 2,5—3,0 mm v průměru; masičke pentlicovité, k semení přitisklé. III—V. Gf.

2n = 16 (ČSR: 8. Čes. kras)

Variabilita: V Evropě se rozpadá ve 3 poddruhy, z nichž v ČSR roste jen subsp. *cava*. Podobně jako u všech ostatních druhů je proměnlivý především tvar úkrojků lístků. Rostliny s úkrojky úzkými (úzce obvejčitými nebo úzce obkopinatými) bývaly označovány jako f. *angustifolia* BECK nebo jako f. *angustisecta* OTRUBA, rostliny s úkrojky relativně širokými jako f. *latisecta* OTRUBA. Obě formy jsou spojeny s typem plynulými přechody a nemají taxonomický význam. Rovněž barva květů je velmi variabilní. Rostliny s bí-

lými nebo žlutobílými (popř. slabě nazelenalými) květy jsou časté a mnohdy tvoří téměř nebo úplně homogenní a rozlehlé populace.

Ekologie a cenologie: Světlé humózní háje a lužní lesy, smíšené listnaté lesy a křoviny (zvláště lískové); na humusem bohatých půdách, za příznivých podmínek většinou pospolitě. Optimum výskytu ve společenstvech svazu *Alno-Ulmion* a ve svěžích porostech svazů *Fagion* a *Carpinion* (diagnostický druh řádu *Fageta-lia sylvaticae*). V lužních lesích zejména ve fyto-cenózách podsvazu *Ulmion*.

Rozšíření v ČSR: Těžiště rozšíření v termofytiku a v teplejších částech mezofytika; v j. polovině Čech, v z. Čechách, na jz. a s. Moravě většinou jen roztroušeně a nerovnoměrně. V oreofytiku vzácně a většinou jen v nižších polohách. V planárním až suprakolinním stupni dosti hojně, popř. místy hojně, v submontánním roztroušeně, v montánním a supramontánním velmi vzácně (max.: Hrubý Jeseník, Velká Kotlina, ca 1330 m). — Mapy: SLAVÍK Zpr. Čs. Bot. Společ. 6: 71, 1971; SLAVÍK ABC Mladých Techn. Přírod. 23: 20, 1979; SLAVÍK in Květena ČSR 1: 69, 1988; SLAVÍK FKS 1986: 97.

T: V celé oblasti, ale s kolísajícím stupněm četnosti. — M: [údaje chybějí z fyt. o. 23. Smrč., 26. Čes. lesj. — O: [údaje chybějí z fyt. o. 88. Šum., 95. Orl. hory, 96. Král. Sněž., 98. Níz. Jesj.]

Celkové rozšíření: Evropa s výjimkou její z. a s. částí (na sever po j. Švédsko a 55° s. šířky v evropské části SSSR), na východ a jihovýchod do povodí Donu a na Kavkaz. — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 172.

2. *Corydalis intermedia* (L.) MÉRAT — dymnivka bobovitá Tab. 101/3

Corydalis intermedia (LINNAEUS) MÉRAT Nouv. Fl. Env. Paris 272, 1812 (excl. appl.). — Syn.: *Fumaria bulbosa* β *intermedia* L. Sp. Pl. 699, 1753. — *F. intermedia* EHRH. Beitr. Naturk. 6: 146, 1791. — *F. fabacea* RETZ. Fl. Scand. Prodr., ed. 2, 167, 1795, nom. illeg. — *Pistolochia intermedia* (L.) BERNH. Syst. Verz. Erfurt 57, 1800. — *Corydalis fabacea* PERS. Syn. Pl. 2: 269, 1807, nom. illeg.

Exsikáty: TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 76. — Extra fines: DÖRFLER Herb. Norm., no 4817. — Herb. Fl. Ross., no 403. — MAGNIER Fl. Select. Exs., no 1368. — Pl. Polon. Exs., no 221. — SCHULTZ Herb. Norm., ser. n., no 6.

Podzemní hlíza malá, plná, v nejdolejší části se svazkem kořínků. Lodyha přímá nebo obloukem vystoupavá, 5–20 (–25) cm vys., při bázi s bledavým až hnědavým žlabovitým listenem, v jehož úžlabí často vyrůstá sterilní listnatá nebo květonosná větev. Lodyžní listy (2–) 3–5, dlouze řapíkaté, v obrysu zaobleně trojúhelníkovité, 2 × trojčetné; jejich listky široce obvejčité, dlanitě 2–5 (–6) klané až -dílne, s podlouhle vejčitými a většinou tupými úkrojky. Hrozny 1–5 (–8) květů, lodyžní listy za květu zpravidla nepřechňavající, při odkvětu a zvláště za plodu obloukovitě převislé; listeny vejčité, celokrajné, velmi zřídka vpředu s 2–3 malými tupými zoubky. Květy 10–15 mm dl., světle nachové, vzácně bílé, přední okraj hor. korunního lístku mírně vzhůru ohnutý; ostruha rovnovážná nebo mírně dolů sehnutá, rovná nebo na konci poněkud zakřivená; čnělka na bázi jen mírně prohnutá. Tobolky v obrysu kopinaté, 15–20 mm dl., zúžené v přímý zobánek; stopky dol. plodů nanejvýš 5 (–6) mm dl., 3–4 × kratší než plody. Semena 2,0–2,5 mm v průměru; masíčko poměrně malé, k semeni přitisklé. III–IV (–V). Gf.

2n = 16 (ČSR: 68. Mor. podh. Vysoč.)

Variabilita: Proměnlivý je zejména tvar úkrojků lístků. Jako f. *incisa* W. CHRISTIANSEN lze označit vzácně se vyskytující jedince, kteří mají listeny vpředu krátce a tupě zoubkaté.

Ekologie a cenologie: Háje, smíšené listnaté (často suřové) lesy, řídkěji lískové a trnkové křoviny; na výživných a humusem bohatých, ale též na chudých, mělkých, kamenitých a skalnatých půdách. Nejčastěji ve společenstvech svazu *Fagion* a *Carpinion* (diagnostický druh řádu *Fagetalia sylvaticae*); vzácněji ve společenstvech svazu *Prunion spinosae*.

Rozšíření v ČSR: Výskyt velmi nerovnoměrný a mezerovitý; v některých územích od planárního až suprakolinního stupně dosti hojně, jinde v těchže výškových stupních vzácně nebo chybí. Sporadicky vystupuje až do supramontánního stupně (max.: Krkonoše, Labská jáma, ca 1 100 m; Králický Sněžník, 1 150 m). Územím sv., v. a jv. Moravy probíhá část jv. areálové hranice druhu. Pro časnou dobu květu a zejména pro drobný vzrůst je pravděpodobně přehlížena. — Mapy: SLAVÍK Živa, ser. n. 33: 213, 1985; SLAVÍK FKS 1986: 97.

T: v celém Českém termofytiku roztroušeně až dosti

hojně, v Panonském jen ve fyt. o. 16. Znoj.-brn. pah. (ve vyšších polohách), 17. Mikul. pah. (Mikulov, vyžaduje ověření), 20. Jihomor. pah. (jen v z. a jz. části). — M: v Českomoravském mezofytiku se značně kolísající četností výskytu, klesající směrem do vyšších poloh a k východu; v některých oblastech vzácně (např. 63. Českomor. mezih., 67. Českomor. vrch., 69. Želez. hory, 71. Drah. vrch.). Místy (ve větší části Podkruš. okr. a Severomor. okr.) pravděpodobně chybí anebo velmi sporadická. V Karpatském mezofytiku známá jen z fyt. o. 74. Slez. pah., 76. Mor. brána (Hranice) a 78. B. Karp. les. (Bojkovice, sporný výskyt?). — O: 85. Kruš. hory, 91. Žďár. vrchy, 93. Krk., 95. Orl. hory, 97. Hr. Jes.

Celkové rozšíření: Stř. Evropa, na jihozápadě až do j. Francie, na jihu do stř. Itálie, na východě až na Ukrajinu; s. Evropa. — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 173.

3. *Corydalis pumila* (HOST) REICHENB. — dymnivka nízká Tab. 102/1

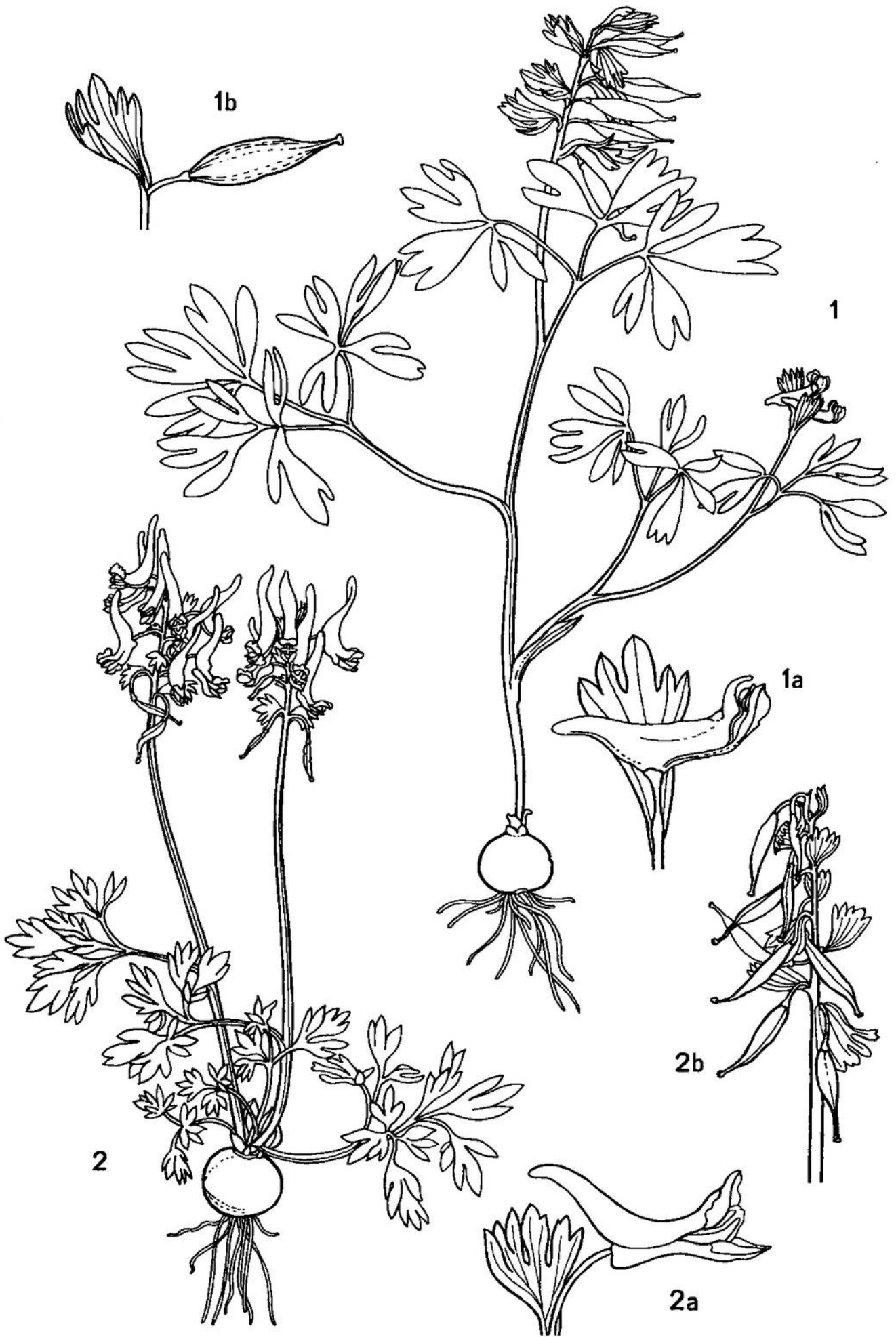
Corydalis pumila (HOST) REICHENBACH Fl. Germ. Exc. 698, 1833. — Syn.: *Fumaria pumila* HOST Fl. Austr. 2: 304, 1831. — *Corydalis lobelii* TAUSCH ex HOPPE Flora 22: 379, 1839. — *Pistolochia pumila* (HOST) SOJÁK Čas. Nár. Muz., ser. natur., 140: 129, 1972.

EXSİKÁTY: DOMIN et KRAJINA Fl. Českoslov. Exs., no 252. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 77b. — Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 88. — Fl. Hung. Exs., no 956. — MAGNIER Fl. Select. Exs., no 1074. — Pl. Polon. Exs., no 222. — SCHULTZ Herb. Norm., no 210.

Podzemní hlíza malá, plná, v nejdolejší části se svazkem kořínků. Lodyha přímá nebo obloukem vystoupavá, 6–20 (–25) cm vys., při bázi s žlabovitou, bledou nebo žlutavě hnědou šupinou, v jejímž úžlabí často vyrůstá sterilní listnatá nebo květonosná větev. Lodyžní listy 2–4 (–5), dlouze řapíkaté, v obrysu zaobleně trojúhelníkovité, 2 × trojčetné, listky široce obvejčité, dlanitě 2–3 (–4) dílné, s podlouhle až široce obvejčitými, zpravidla ± tupými úkrojky. Hrozny (1–) 3–6 (–15) květů, husté, za květu a většinou i za plodu listy nepřechňavající, po odkvětu ± převislé; listeny poměrně veliké, široce klinovité, dlanitě 3–6 klané až 3–6 dílné. Květy 12–15 (–17) mm dl., špinavě světle lila nebo světle nachové, se světlejším okrajem dol. korunního lístku, zřídka celé bílé; ostruha rovná nebo na konci mírně dolů ohnutá. Tobolky v obrysu vejčité kopinaté, 15–20 mm dl., zúžené v přímý zobánek; plodní stopky krátké, dol. nanejvýš 5 (–6) mm dl., (3–) 4–7 × kratší než plody. Semena 2–3 mm v průměru, masíčko podlouhle lžicovitě, od semena vlajkovitě odstálé. III–IV (–V). Gf.

2n = 16 (ČSR: 17b. Pavl. kop.)

Tab. 102: 1 *Corydalis pumila*, 1a — květ, 1b — plod. — 2 *C. solida*, 2a — květ, 2b — mladé plodenství.

Poznámka: Jako *Corydalis pumila* bývají někdy mylně určovány drobné a chudokvěté rostliny *C. solida*. Ve sporných případech je spolehlivým rozlišovacím znakem zejména délka stopek dol. květů a plodů.

Ekologie a cenologie: Háje a smíšené listnaté lesy (hlavně dubové habřiny), řídkěji trnkové a lískové křoviny; optimum na čerstvých a živných humózních půdách. Nejčastěji ve společenstvech svazu *Carpinion*, řídkěji *Prunion spinosae*.

Rozšíření v ČR: Druh s velmi mezerovitým a nerovnoměrným rozšířením. V Českém termofytiku roste hlavně v Českém krasu, dol. Povltaví a Pražské plošině, jinde jen na nemnoha poměrně vzdálených lokalitách; v Pannonském termofytiku zejména na Pavlovských a Pouzdřanských kopcích, jinde velmi vzácně. V mezofytiku vzácně a ještě s výrazněji mezerovitým rozšířením. Planární a kolinní stupeň, v suprakolinním vzácně (max.: Pavlovské kopce, ca 450 m). Δ — Mapy: SLAVÍK FKS 1986: 98.

T: 2. Stř. Poohří (Havraň; Kličín), 4. Loun.-lab. střed. (Most), 5. Terez. kotl. (Kyškovice), 7. Středočes. tab. (Veltrusy; Nelahozeves; Praha, Cibulka), 8. Čes. kras (zvláště okolí Karlštejna a Dobřichovic), 9. Dol. Povlt., 10. Praž. ploš. (některé lokality †), 11. Stř. Pol. (Sadská), 17b. Pavl. kop., 18a. Dyj.-svr. úv. (Lednice), 20b. Hustop. pah. (Pouzdrány, hojně), 21. Haná (Zlechovský mlýn u Plumlova). — M: 30. Jesen.-rak. ploš. (Oráčov), 32. Křivokl. (Nová Huť u Nižboru), 38. Bud. pán. (Mydlovary; České Budějovice, vyžaduje ověření), 65. Kutnoh. pah. (Hraběšín; Chlístovice), 71c. Drah. podh. (Vitovické údolí u Rousínova).

Celkové rozšíření: Areál tvořen řadou převážně malých arel a izolovaných lokalit mezi 10–20° v. délky od j. Skandinávie a Dánska přes stř. Evropu po sv. pobřeží Jaderského moře. — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 173.

4. *Corydalis solida* (L.) CLAIRV. — dymnivka plná Tab. 102/2

Corydalis solida (LINNAEUS) CLAIRVILLE Man. Herb. 371, 1811. — Syn.: *Fumaria bulbosa* γ *solida* L. Sp. Pl. 699, 1753. — *F. bulbosa* MILL. Gard. Dict., ed. 8, no 8, 1768, nom. illeg. — *F. solida* (L.) MILL. Gard. Dict., Abr. ed. 6, 110, 1771. — *F. halleri* WILLD. Fl. Berol. 229, 1787. — *F. digitata* SCHRANK Baiet. Fl. 2: 242, 1789. — *Pistolochia solida* (L.) BERNH. Syst. Verz. Erfurt 57, 1800. — *Corydalis bulbosa* (MILL.) DC. in LAM. et DC. Fl. Franç., ed. 3, 4: 637, 1805, nom. illeg. — *C. digitata* (SCHRANK) PERS. Syn. Pl. 2: 269, 1806. — *C. halleri* (WILLD.) WILLD. Pl. Hort. Berolin. 740, 1809.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 1123/1, II, III. — PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 60 (*C. intermedia* admixt.). — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 77. — Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 2074. — Fl. Hung. Exs., no 175. — DÖRFLER Herb. Norm., no 4816. — Pl. Polon. Exs., no 220.

Podzemní hlíza velká, plná, v nejdolejší části se svazkem kořínků. Lodyha přímá, (8—

10—20 (—35) cm vys., při bázi s žlabovitou, masitou, bledou až žlutavě hnědou šupinou, v jejímž úžlabí vyrůstá někdy sterilní listnatá větévka. Lodyžní listy 2 (—4), dlouze řapíkaté, modravě zelené, v obrysu okrouhle trojúhelníkovité, 2× trojčetné, lístky široce obvejčité, dlanitě 2—3klané až 2—3dílné, jejich úkrojky většinou obvejčité, \pm tupé. Hrozny (3—) 7—22 (—26)květé, lodyžní listy přečnivající, za květu i za plodu přímé; listeny široce klinovité, dlanitě 3—6klané až 3—6dílné. Květy (15—) 17—22 (—25) mm dl., špinavě růžově nachové, řídkěji bledě růžové, vzácně bílé; přední okraj hor. i dol. korunního lístku poněkud nazpět ohnutý; ostruha poměrně tlustá, zpravidla poněkud vzhůru směřující, na konci mírně dolů ohnutá; čnělka na bázi většinou dvojím ohybem kolénkovitě prohnutá. Tobolky v obrysu podlouhle nebo vejčité kopinaté, 10—25 mm dl., zúžené v přímý nebo mírně prohnutý zobánek; stopky dol. květů a plodů 5—15 (—17) mm dl., zdělí plodů nebo nanejvýš o $\frac{1}{3}$ kratší. Semena 2,0—2,5 mm v průměru, masičko poměrně malé, podlouhle lžicovité, od semene vlajkovitě odstálé. III—IV (—V). Gf.

$2n = 16$ (ČSR: 8. Čes. kras, 18a. Dyj.-svr. úv., 65. Kutnoh. pah.)

Variabilita: Značně proměnlivý druh, ale variabilita našich rostlin se omezuje jen na taxonomicky podružné odchylky, zejména stanovištní modifikace, z nichž drobní jedinci s chudými hrozny a poměrně malými květy bývají někdy omylem určováni jako *C. pumila*. Jako f. *angustisecta* OTRUBA byly označovány rostliny s poměrně úzkými úkrojky lístků; jejich protějškem je f. *latisecta* OTRUBA, s úkrojky širokými. Ze čtyř poddruhů *C. solida* vyskytujících se v Evropě roste v ČR jen nominální subsp. *solida*.

Ekologie a cenologie: Háje, světlé listnaté lesy (často sušové), lužní lesy, křoviny; na humusem bohatých i chudých půdách. Optimum výskytu ve společenstvech svazů *Alno-Ulmion*, *Carpinion* a *Fagion* (diagnostický druh řádu *Fagetalia sylvaticae*), řídkěji svazu *Prunion spinosae*.

Rozšíření v ČR: Pouze v termofytiku a mezofytiku: v Čechách poměrně vzácně a jen lokálně (zejména Český kras, dol. Povltaví, Pražská plošina a Podorliči), na Moravě mnohem hojněji a souvisleji (zvláště ve v. polovině); v rozšíření zjevná karpatská tendence. V planárním až suprakolinním stupni roztroušeně až dosti hojně, v submontánním a montánním vzácně (max.: Javorníky, Portáš, 850 m). — Mapy: SLAVÍK FKS 1986: 98.

T: 3. Podkruš. pán. (Most), 7d. Bělohor. tab., 8. Čes. kras, 9. Dol. Povlt., 10. Praž. ploš., 15. Vých. Pol., 16.

Znoj.-brn. pah., 17. Mikul. pah. (vyžaduje potvrzení), 18. Jihomor. úv., 19. B. Karp. step., 20. Jihomor. pah., 21. Haná. — M: 41. Stř. Povlt. (jen v sev. části), 60. Orl. opuky, 61. Dol. Poorl., 62. Litomyš. pán., 63. Českomor. mezih., 67. Českomor. vrch. (vzácně), 68. Mor. podh. Vysoč., 70. Mor. kras a ve všech dalších fyt. o. mezofytika s kolisající četností výskytu.

Celkové rozšíření: Téměř celá Evropa kromě nejzápadnější části, na sever po j. Skandinávii, ve Středozeří místy vzácně nebo chybí. — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 173.

Kříženci

Křížencům tohoto rodu byla v minulosti věnována malá pozornost; pravděpodobně jsou hojnější, než se dosud předpokládalo. Kromě uvedených kříženců lze v ČSR očekávat výskyt *Corydalis cava* × *pumila* a *C. intermedia* × *solida* (= *C. × neumani* FEDDE).

1 × 4. *Corydalis cava* (subsp. *cava*) × *solida*

3. *Pseudofumaria* MED. — chocholačka

Pseudofumaria MEDICUS Philos. Bot. 1: 110, 1789. — Syn.: *Fumaria* L. Sp. Pl. 700, 1753 p. p. min. — *Corydalis* auct. p. p. non VENT.

Vytrvalé lysé byliny s krátkým uzlinatým oddenkem a většinou ± bohatě větvenými lodyhami; lodyžní listy četné. Květy příčně souměrné, v úžlabních hroznech (stojících proti listům); listeny čárkovitě kopinaté, kratší než květní stopky. Kališní lístky 2, brzy opadavé, korunní lístky 4, vnitřní stejné, vnější nestejně, hor. s krátkou vakovitou ostruhou. Plod jednopouzdrá, dvouchlopňová, šešuli podobná tobolka; čnělka za zralosti opadavá. Semena kulovitá, černá, lesklá, s bělavým masíčkem, embryo s 2 dělohami. — Velmi heterogenní, rozčlenění vyžadující rod s ca 220 druhy v Eurasii a Severní Americe; 1 druh ve v. Africe. — Entomogam. Alogam. Myrmekochor.

1. *Pseudofumaria lutea* (L.) MED. — chocholačka žlutá

Pseudofumaria lutea (LINNAEUS) MEDICUS Philos. Bot. 1: 110, 1789. — Syn.: *Fumaria lutea* L. Mant. Pl. 1: 258, 1767. — *Corydalis lutea* (L.) DC. in LAM. et DC. Fl. Franç., ed. 3 4: 638, 1805.

EXSİKÁTY: Extra fines: HAYEK Fl. Stír. Exs., no 71.

Lodyha 10–30 (–40) cm vys., přímá; lodyžní listy na rubu sivozelené, 2–3 × zpeřené, s lístky řapíčkatými, dlanitě nebo zpeřené 3–5dílnými, úkrojky celokrajné nebo 2–4laločné. Hrozny dlouze stopkaté, jednostranné, 5–10 (–15) květů, listeny mnohem kratší než květní stopky. Květy 12–18 (–20) mm dl., zlatožluté, ostruha vakovitá, mnohem kratší než zbývající část koruny. Tobolky v obrysu kopinaté, (8–) 10–13 mm dl., nicí; semena kulovi-

4. *Fumaria* L. — zemědým

Fumaria LINNAEUS Sp. Pl. 700, 1753.

Lit.: HAUSSKNECHT C. (1873): Beitrag zur Kenntnis der Arten von *Fumaria* sect. *Sphaerocarpus* DC. Flora 56: 401–414, 417–425, 441–446, 456–462, 485–496, 505–512, 513–526, 536–544, 546–560, 562–568. — PUGSLEY H. W. (1912): The genus *Fumaria* L. in Britain. J. Bot., London, 50, suppl. 1: 1–76. — PUGSLEY H. W. (1919): A revision of the genera *Fumaria* and *Rupicapnos*. J. Linn. Soc. London-Bot. 44: 233–355. — ZAJAC E. U. (1974): Rodzaj *Fumaria* w Polsce. Zesz. Nauk. Uniw. Jagelloń. 360, Pr. Bot., fasc. 2: 25–119.

(subsp. *solida*) = *Corydalis* × *budensis* VAJDA Bot. Közlem. 38: 183, 1941.

Syn.: *Pistolochia* × *budensis* (VAJDA) HOLUB Folia Geobot. Phytotax. 8: 172, 1973.

T: 10. Praž. ploš. (Praha), 16. Znoj.-brn. pah. (Znojmo; Ivančice; Brno), 21. Haná (Kojetín; Olomouc). — M: 41. Stř. Povlt. (Vrané nad Vltavou), 68. Mor. podh. Vysoč. (Třebíč), 70. Mor. kras (Křtiny), 76. Mor. brána (Rybáře u Hranic), 82. Javorn. (údolí Kýchová).

2 × 4. *Corydalis intermedia* × *solida* (subsp. *solida*) = *Corydalis* × *campylochila* TEYBER Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 60: 252, 1910.

Syn.: *Pistolochia* × *hausmannii* (KLEBELSBERG) HOLUB nm. *campylochila* (TEYBER) HOLUB Folia Geobot. Phytotax. 8: 172, 1973.

T: 16. Znoj.-brn. pah. (Brno), 21. Haná (Uhřetice u Kojetína). — M: 41. Stř. Povlt. (Zbraslav), 68. Mor. podh. Vysoč. (Třebíč), 70. Mor. kras (Adamov).

tá, černá, lesklá, jemně zrnitá, s vlajkovitě odstálým bělavým masíčkem. V–IX (–X). Hkf. $2n = 56, 64$ (extra fines)

V ČSR poměrně často pěstovaná v zahradách pro ozdobu; nezřídka zplaňuje (např. Rokycany, Teplice, Děčín, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Liberec, Turnov, Smiřice, Nové Město nad Metují, Řevnice, Dobřichovice, Praha, Průhonice, Soběslav, Kratochvíle u Netolic, Humpolec, Nové Město na Moravě, Pernštejn u Nedvědice, Brno, Pavlovské kopce, Břeclav, Rýmařov, Malá Morávka, Krnov). Zplanění je většinou vázáno na společenstva třídy *Parietarietea* (diagnostický druh asociace *Cymbalarietum muralis* GÖRS 1966). Pochází z j. Evropy; zplaněla a zčásti naturalizovaná v zemích jz., z. a stř. Evropy. — Mapy: SLAVÍK FKS 1986: 99.

Tab. 101: 1 *Chelidonium majus*. — 2 *Corydalis cava*, 2a — horní část mladého plodenství. — 3 *C. intermedia*, 3a — květ, 3b — plod.

494 *Chelidonium / Eschscholzia*

